

EVALUAREA NAȚIONALĂ
LA FINALUL CLASEI a VI-a
Anul școlar 2024-2025
Limbă și comunicare – Limba română
TEST

Județul/sectorul

Localitatea

Unitatea de învățământ

Numele și prenumele elevei/elevului.....

.....

Clasa a VI-a

PARTEA I

ROATA

Roțile sunt absolut necesare, încât nu ne putem închipui viața fără ele și nu ne putem gândi la vreo invenție mai folositoare.

Nu știm cine a inventat roata, dar știm unde a fost inventată. Primele cuvinte care desemnau roțile, căruțele sau părțile lor componente au apărut în limba care se vorbea pe teritoriul Ucrainei de azi, în jurul anului 3500 î.H. Pare cu mult timp în urmă, dar pe atunci aveam deja războiul de țesut, primele corăbii, oglinzile și machiajul. Atunci de ce ne-a luat atât să inventăm roata? Pentru că nu-i ușor: să faci un obiect circular nu e singura provocare. Ai nevoie și de o osie* rotunjită și dreaptă și de o gaură fix în centrul roții. Dacă greșești, roata nu se va învârti sau se va toci prea curând.

LECȚIA DE OLĂRIT

Primele roți nu se învârtteau pe drumuri, ci învârtteau, în cercuri perfecte, oale și ulcele.

Roțile de olar se foloseau în Mesopotamia acum 5000 de ani, cu mult înaintea apariției vehiculelor pe roți.

PRIMELE ROȚI

Primele roți erau făcute din scânduri îmbinate între ele și tăiate pe margine în formă de cerc. Roata ușoară, cu spițe, a fost o descoperire

Roată din scânduri

militară făcută în jurul anului 2000 î.H., în extremitatea estică a Europei. Aceasta a făcut posibilă apariția carelor de luptă rapide, ce puteau să ducă un vizitiu și arcași. Războiul cu care a atins apogeul în secolul al XIII-lea î.H.: în bătălia de la Kadesh, în nordul Siriei, vreo 6000 de care ale hitiților autohtoni i-au înfruntat pe invadatorii europeni.

PE MACADAM!

Romanii au construit drumuri excelente în toată Europa, care s-au distrus după prăbușirea imperiului, în jurul anului 400 d.H.; după 1400 de ani, inginerul scoțian John McAdam a reinventat drumul, cu șanțuri de scurgere și straturi de pietriș presat. Acestea au rezistat ani în șir sub roțile cu șine de fier. Acoperite cu gudron, s-au numit „tarmacadam”, prescurtat mai târziu „tarmac”.

ÎNGROPAȚI-MĂ CU ROȚILE MELE

Nu pasionații de mașini au născocit cultul roților. Încă din anul 2000 î.H. oamenii înstăriți erau înhumați împreună cu mijlocul lor de transport. Morminte s-au descoperit în toată Europa și chiar și în China.

PE REPEDE ÎNAINTE

Ca roțile să se învârtă mai repede au fost necesare două invenții adiacente: drumurile și cauciucurile. Din secolul al XVIII-lea, drumurile de noroi bătătorit au fost pavate cu piatră, iuțind traficul. Cauciucurile gonflabile, inventate în anii 1880 de scoțianul John Dunlop, au oferit proaspăt apărutelor mașini aderență mai bună și deplasare mai lină. Cu jantă de cauciuc, căptușită cu smoolă, roata ne-a purtat până în era autostrăzilor.

SURFING PE TROTUAR

Tehnologia avansată a schimbat sporturile de stradă la fel cum a schimbat transporturile rutiere. Skateboardingul, o modă obscură din California, s-a răspândit la începutul anilor 1970, când poliuretanul a înlocuit roțile de fier sau ceramică folosite încă de la inventarea skate-ului, cu aproape treizeci de ani înainte. Viteza și aderența roților au facilitat acrobațiile specifice sportului modern.

James Brown, Richard Platt, *Cartea marilor descoperiri*

*osie – arbore sau ax terminat la cele două capete cu fusuri, pe care sunt montate roțile unui vehicul

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din textul dat.

Cod: Punctaj:

(3 p.)

În jurul cărui an a fost inventată roata cu spițe?

- A. 2000 î.H.
- B. 3500 î.H.
- C. 5000 î.H.
- D. 6000 î.H.

2. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din textul dat.

Cod: Punctaj:

(3 p.)

Pentru ce au fost folosite primele roți?

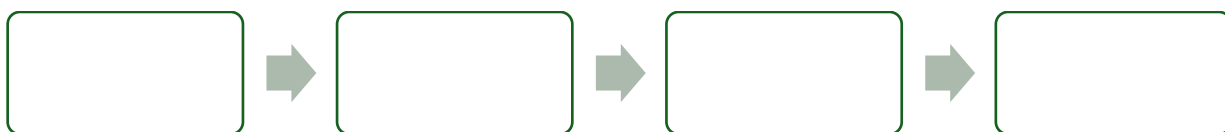
- A. la a se da cu skate-ul pe stradă
- B. la deplasarea carelor de luptă
- C. la funcționarea războiului de țesut
- D. la producerea oalelor și a ulcelelor

3. Ordonează cronologic următoarele descoperiri, notând în casetă litera corespunzătoare:

- A. cauciucul gonflabil;
- B. machiajul;
- C. roata folosită la carele de luptă;
- D. skate-ul.

Punctaj:

(4 p.)

4. Menționează două consecințe ale greșelilor făcute în confecționarea unei roți, valorificând informațiile din textul dat.

Punctaj:

(4 p.)

5. Explică, în unu-trei enunțuri, o etapă a construirii unei roți din scânduri, valorificând textul dat.

Punctaj:

(6 p.)

6. Cum crezi că ar putea fi reutilizată o roată uzată? Precizează două idei diferite pentru reciclarea acesteia.

Notă! Fiecare idee trebuie să includă și o indicație referitoare la modul de întrebuițare sau de realizare.

Punctaj:

(6 p.)

TOBĂ DE CARTE

de Florin Bican

Când în ghetele pregătite pentru venirea lui Moș Nicolae am găsit cărți, am fost sigur că Moșu' făcuse o greșeală. De-abia începusem clasa întâi și încă nu știam să citesc. Și nici n-aveam de gând să învăț. Ce să fac cu cărțile? Știam că Moș Nicolae aduce jucării cu care te poți juca imediat. M-am îndepărtat de instalația cu ghete și cărți, fără să o ating. Ai mei nu au zis nimic.

Da' pân' la urmă Moșu' și-a dat seama de greșeală. Înainte să mă culc, a revenit – pe ascuns, cum făcea mereu – cu o jucărie. A lăsat-o peste teancul de cărți, deasupra ghetelor. Era o tobă! Nu mi-a plăcut, dar am acceptat darul pentru că știam că nemulțumitului i se ia... Nici bețe n-avea toba aia. O văzusem și la librăria de pe Pieptănari – pentru că n-avea bețe, se vindea la preț redus. Am început să mă joc imediat cu toba. Da' cum poți să te joci cu o tobă fără bețe? Am dat-o de-a dura până m-am plictisit. Apoi am început să bat în ea cu bibelouri, până m-au trimis părinții la culcare.

A doua zi, cum am venit de la școală, m-am și apucat să bat în tobă. Voiam să-i fac proba înainte să se întoarcă părinții mei de la lucru. Am bătut în ea cu tot ce găsisem prin casă: umerășe, linguri, cuțite, furculițe, o șurubelniță, o cheie de paișpe și un făcăleț.

Când m-am întors de la școală în ziua următoare, domnu' Dendrea, vecinul de deasupra, mă aștepta în scara blocului.

— Bună tobă ți-ai luat, m-a întâmpinat el.

— Mi-a adus-o Moș Nicolae, am dat eu să mă scuz.

Dar domnu' Dendrea nu părea deloc supărat. M-a întrebat cu admirație în glas:

— Da' ce-are, dom'le, în ea toba aia de sună așa?

— Păi... nu știu.

— Io-n locu' tău m-aș uita. Trebuie să aibă ea ceva înăuntru de face așa frumos.

Acasă, am luat deschizătorul de conserve și m-am apucat să desfac toba. N-a mers din prima, dar m-am mai ajutat cu șurubelnița și până la urmă am reușit să-i scot capacul.

Pe peretele interior al tobei erau numai rafturi cu cărți, de jur împrejur. Dintr-un pas am fost înăuntru. Rafturile îmi veneau până deasupra capului. Trebuia să mă întind ca să ajung la cărțile de sus.

— Cauți o carte anume? am auzit în spatele meu.

Mai auzisem bibliotecare la biblioteca de cartier de pe Pieptănari, așa că nu m-am speriat. M-am întors:

— Caut o carte care să știu io s-o citesc, i-am răspuns.

— În ce clasă ești?

— A-ntâia.

— Aha, a zis ea lămurită.

S-a uitat în jur și a scos dintr-un raft o carte cu coperti cenușii.

— E despre o fetiță care vinde chibrituri pe stradă, a spus bibliotecara și mi-a întins cartea.

M-am dat un pas înapoi.

— Pe asta nu știu să o citesc. N-am voie să mă joc cu chibrituri, m-am scuzat.

— Bine, s-a învoit ea și a pus cartea la loc.

A scos alta. Cu coperti negre.

— Asta cu ce-i? m-am trezit eu întrebând-o.

— Cu un pui de prepeliță care nu ascultă de mămica lui și-l împușcă vânătorul.

— Nici pe asta nu știu s-o citesc. Da' una cu un pui care să-l împuște el pe vânător n-aveți?

— Nu ținem desene animate, mi-a explicat bibliotecara.

A pus cartea la loc și a scos alta. Cu copertă colorată.

Îmi plăcea. Dar ca să nu mă păcălesc, am întrebat:

— Asta cu ce-i?

— E cu o fetiță care cade în vizuina unui iepure și ajunge într-o lume unde totul e altfel.

— Pe asta cre' că știu s-o citesc...

Am întins mâna după carte. Bibliotecara mi-a dat-o cu un zâmbet. I-am mulțumit și m-am așezat pe jos, sprijinit de rafturi. Am început să citesc. Pe litere, cum știam. Fiecare literă îmi porunca un sunet și sunetele se împleteau în cuvinte. Din spatele cuvintelor țâșneau înțelesuri care se împleteau în imagini mai ceva ca la desene animate.

Când am terminat cartea, am văzut că ieșisem din bibliotecă. Și din toba. Stăteam pe jos în camera mea, cu cartea pe genunchi, și simțeam povestea plutind peste tot în jurul meu. Toba zăcea într-un colț, ca o cutie de conserve golită și aruncată pe marginea căii ferate.

Pentru că stricasem toba, n-am mai avut voie să ies la joacă toată săptămâna. Dar între timp învățasem să citesc. Moș Niculae îmi adusese multe cărți. Așa că am putut ieși în multe locuri. Am ajuns chiar și pe strada lu' fetița cu chibrituri...

7. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din textul dat.

Cod: Punctaj:

(3 p.)

Se dau următoarele idei extrase din textul lui Florin Bican:

1. Băiatul demontează capacul tobei.
2. Băiatul este pedepsit pentru că a stricat toba.
3. Băiatul primește în dar o toba.
4. Domnul Dendrea vrea să afle de ce toba sună așa de frumos.

Ordinea ideilor în textul dat este corect prezentată în seria:

- A. 2, 4, 3, 1.
- B. 2, 4, 1, 3.
- C. 3, 4, 1, 2.
- D. 3, 2, 4, 1.

8. Scrie cui îi aparține fiecare dintre replicile următoare:

Punctaj:

(6 p.)

Replica	Personajul
„Io-n locu' tău m-aș uita.”	
„Păi... nu știu.”	
„Nu ținem desene animate”	

9. Precizează un avantaj și un dezavantaj ale faptului că toba nu are bețe.

Punctaj:

(6 p.)

Un avantaj: _____

Un dezavantaj: _____

10. Menționează un motiv pentru care băiatul se scuză în momentul în care se întâlnește cu domnul Dendrea.

Punctaj:

(4 p.)

11. Crezi că cititul este o pedeapsă sau o recompensă? Motivează-ți răspunsul, în trei – cinci enunțuri, valorificând următoarea secvență: „Pentru că stricasem toba, n-am mai avut voie să ies la joacă toată săptămâna. Dar între timp învățasem să citesc. Moș Niculae îmi adusese multe cărți. Așa că am putut ieși în multe locuri. Am ajuns chiar și pe strada lu’ fetița cu chibrituri...”.

Punctaj:

(8 p.)

PARTEA a II-a

12. Menționează, din articolul de dicționar, numărul care corespunde sensului pe care îl are în text cuvântul subliniat: „Skateboardingul, o modă obscură din California, s-a răspândit la începutul anilor 1970, când poliuretanul a înlocuit roțile de fier sau ceramică folosite încă de la inventarea skate-ului”.

Punctaj:

(3 p.)

OBSCUR, -Ă, obscuri, -e, adj. **1.** Care nu este străbătut de lumină, lipsit de lumină; întunecos. **2.** Fig. Nedeslușit, nelămurit, neclar, greu de priceput, neînțeles. **3.** Fig. Necunoscut sau puțin cunoscut; de mică importanță; fără merite sau calități deosebite, mediocru. – Din fr. **obscur**, lat. **obscurus**.

***, *Dicționarul explicativ al limbii române*

Sensul cuvântului „obscur” este _____ .

13. Notează denumirea obiectului la care face referire pronumele personal, persoana a III-a, numărul singular, cazul acuzativ din secvența: „Am întins mâna după carte. Bibliotecara mi-a dat-o cu un zâmbet. I-am mulțumit și m-am așezat pe jos, sprijinit de rafturi”.

Punctaj:

(3 p.)

_____ .

14. Scrie „X” în dreptul fiecărui enunț pentru a stabili dacă acesta este scris corect sau nu.

Punctaj:

(10 p.)

Enunțul	Este scris corect	Nu este scris corect
Băiatului i-a plăcut mult cartea.		
El v-a merge mâine la bibliotecă.		
Să nu fi obraznic la școală!		
Vreau să mai citesc umpic despre invenții.		
Vizitiii conduceau caii.		

15. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.

Cod:

Punctaj:

(3 p.)

Toate semnele de punctuație sunt utilizate corect în enunțul:

- A. — Moș Nicolae de ce nu a primit, domnu' Dendrea cadouri de la tine?
- B. — Moș Nicolae de ce nu a primit domnu' Dendrea daruri de la tine!
- C. — Moș Nicolae, de ce nu a primit domnu' Dendrea daruri de la tine?
- D. — Moș Nicolae, de ce nu a primit, domnu' Dendrea daruri de la tine.

16. Rescrie secvența următoare, corectând-o.

Punctaj:

(4 p.)

Am ajuns chiar și pe strada lu' fetița cu chibrituri.

17. Alcătuieste un enunț exclamativ despre roată, în care verbul „a fi” să fie utilizat cu valoare copulativă.

Punctaj:

(4 p.)

18. Scrie, în 30-50 de cuvinte, un text descriptiv, în care să prezinți portretul bibliotecarei, așa cum ți-o imaginezi.

Punctaj:

(20 p.)

FELICITĂRI, AI AJUNS LA SFÂRȘITUL TESTULUI!

MULȚUMIM PENTRU PARTICIPARE